

Institutt for samfunnsøkonomi

Eksamensoppgave i SØK1000 – Innføring i samfunnsøkonomi

Faglig kontakt under eksamen: Per Tovmo

Tlf.: 73 55 02 59

Eksamensdato: 11. desember 2013

Eksamenstid (fra-til): 5 timer (09.00–14.00)

Tillatte hjelpemidler/D: Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemidler.

Godkjent kalkulator, Citizen SR-270x, HP 30S eller SR-270X College

Annen informasjon: Eksamensoppgaven består av 3 oppgaver med delspørsmål som alle skal besvares. Vekting ved sensur er gitt i parentes.

Sensurdato: 13. januar 2014.

Målform/språk: Bokmål, nynorsk og engelsk

Antall sider: 5

Antall sider vedlegg: 0

Bokmål

Oppgave 1 (Vekt 20 %)

Vinteren 2010 var veldig kald i Norge og prisene på elektrisk kraft økte kraftig. Bruk økonomisk teori for markedet for elektrisk kraft til å forklare denne prisøkningen. Diskuter hvordan størrelsen på prisøkningen avhenger av hvor priselastisk etterspørselen etter elektrisk kraft er. Enkelte politikere foreslo å redusere avgiften på elektrisk kraft for å redusere belastningen på forbrukerne av prisøkningen. Drøft hvilke virkninger en slik politikk ville hatt på omsetning og pris.

Oppgave 2 (Vekt 40 %)

Den nye regjeringen ønsker nå å reversere økningen i toll på ost som ble innført i fjor. Norges Bondelag er sterkt i mot dette.

- a) Betrakt først det innenlandske markedet for ost der vi antar at eksport og import ikke er mulig. Du kan anta at markedet for ost oppfyller forutsetningene for perfekt konkurranse. Vis markedslikevekten og finn konsument- og produsentoverskudd.
- b) Anta at det åpnes for internasjonal handel med ost. Likevektsprisen på verdensmarkedet er lavere enn likevektsprisen i spørsmål a). Beskriv likevekten ved handel og sammenlikn med situasjonen uten handel.
- c) Anta nå at handel fortsatt er mulig, men det legges en toll på importen. Vis effekten av tollene på konsum, produksjon og handel.
- d) Vis effekten av tollene på samfunnsøkonomisk overskudd. Hvorfor tror du Norges Bondelag er i mot at tollsatsen reduseres?

Oppgave 3 (Vekt 40 %)

Ta utgangspunkt i følgende modell

$$(1) Y = C + I + G + X - Z$$

$$(2) C = A + c(Y - T), \quad A > 0, 0 < c < 1$$

$$(3) T = tY, 0 < t < 1$$

$$(4) Z = aY, \quad 0 < a < 1$$

Der Y er bruttonasjonalprodukt (BNP), C er privat konsum, I er private realinvesteringer, G er offentlig kjøp av varer og tjenester, X er eksport, Z er import og T er netto skatter.

- a) Forklar relasjonene, determiner modellen og løs modellen for Y.
- b) Forklar med utgangspunkt i løsningen hva som menes med automatiske stabilisatorer.
- c) I 2008 økte husholdningenes sparerate betydelig. Finn konsekvensen av dette for BNP, privat konsum, handelsbalansen og den offentlige budsjettbalansen.
- d) Anta at myndighetene har som mål å forhindre at den offentlige budsjettbalansen svekkes og bruker offentlige kjøp av varer og tjenester for å nå dette målet. Hva må de i så fall gjøre og hva blir konsekvensen for BNP?

Nynorsk

Oppgave 1 (Vekt 20 %)

Vinteren 2010 var veldig kald i Noreg og prisane på elektrisk kraft auka kraftig. Bruk økonomisk teori for marknaden for elektrisk kraft til å forklare denne prisauka. Diskuter kordan størrelsen på prisauka avheng av kor priselastisk etterspørselen etter elektrisk kraft er. Enkelte politikere foreslo å redusere avgifta på elektrisk kraft for å redusere belastningen på forbrukerne av prisauka. Drøft kva for virkningar ein slik politikk ville hatt på omsetning og pris.

Oppgave 2 (Vekt 40 %)

Den nye regjeringa ønskjer nå å reversere auka i toll på ost som ble innført i fjor. Noregs Bondelag er sterkt i mot dette.

- a) Betrakt først den innanlandske marknaden for ost der vi antar at eksport og import ikkje er mulig. Du kan anta at marknaden for ost oppfyller forutsetningane for perfekt konkurranse er oppfylt. Vis marknadsslikevekta og finn konsument- og produsentoverskott.
- b) Anta at det åpnes for internasjonal handel med ost. Likevektsprisen på verdsmarknaden er lågare enn likevektsprisen i spørsmål a). Beskriv likevekta ved handel og jamfør med situasjonen utan handel.
- c) Anta nå at handel fortsatt er mulig, men det leggas ei toll på importen. Vis effekten av tolla på konsum, produksjon og handel.
- d) Vis effekten av tolla på samfunnsøkonomisk overskott. Kvifor trur du Noregs Bondelag er i mot at tollsatsa reduseras?

Oppgave 3 (Vekt 40 %)

Ta utgangspunkt i følgende modell

$$(1) Y = C + I + G + X - Z$$

$$(2) C = A + c(Y - T), \quad A > 0, 0 < c < 1$$

$$(3) T = tY, 0 < t < 1$$

$$(4) Z = aY, \quad 0 < a < 1$$

Der Y er bruttonasjonalprodukt (BNP), C er privat konsum, I er private realinvesteringar, G er offentlig kjøp av varer og tenester, X er eksport, Z er import og T er netto skattar.

- Forklar relasjonane, determiner modellen og løys modellen for Y .
- Forklar med utgangspunkt i løysinga kva som meinas med automatiske stabilisatorar.
- I 2008 økte husholdningenes sparerate betydelig. Finn konsekvensen av dette for BNP, privat konsum, handelsbalansen og den offentlige budsjettbalansen.
- Anta at myndighetene har som mål å forhindre at den offentlige budsjettbalansen svekkas og bruker offentlig kjøp av varer og tjenester for å nå dette målet. Kva må dei i så fall gjere og kva blir konsekvensen for BNP?

Engelsk

Problem 1 (Weight 20%)

The winter 2010 was very cold in Norway and there was a significant increase in the price of electricity. Apply economic theory on the market for electricity to explain the increase in the market price. Discuss how the increase depends on the price elasticity of electricity. Some politicians suggested to lower taxes on electricity to reduce the fiscal strain for the consumers. Discuss the impact of such a policy on market quantity and price.

Problem 2 (Weight 40%)

The new government in Norway proposes to reverse the increase in the cheese tariff introduced by the former government. Norges Bondelag (the farmer's association in Norway) is against the proposition.

- Consider the domestic market for cheese and assume that international trade is not possible. You can assume that the market is perfectly competitive. Explain the equilibrium of the market and find consumer's and producer's surplus.

- b) Now assume that cheese is traded and that the equilibrium price of the world market is lower than the equilibrium price from question a). Illustrate the new equilibrium and compare it with the no-trade equilibrium.
- c) Assume that the government levies a tariff on imported cheese. Discuss the implications for domestic consumption, production and imports.
- d) How will the tariff affect total economic surplus? Why is the farmer's association against a lower tariff?

Problem 3 (Weight 40%)

Consider the following model

$$(1) Y = C + I + G + X - Z$$

$$(2) C = A + c(Y - T), \quad A > 0, 0 < c < 1$$

$$(3) T = tY, 0 < t < 1$$

$$(4) Z = aY, \quad 0 < a < 1$$

Where Y is gross national product (GDP), C is private consumption, I is private real investments, G is public consumption, X is exports, Z is imports and T is net taxes.

- a) Explain the equations in the model. Then determine and solve the model for Y .
- b) Explain what is meant by automatic stabilizers.
- c) In 2008 there was a significant increase in the household's saving rate. Discuss the consequences for GDP, private consumption, the trade balance and the public budget balance.
- d) The authorities want to avoid a weakening of the public budget balance and will use public consumption as the tool. How can the authorities achieve their goal and how will this policy affect GDP?